ΥΠΟΥΡΓΟΣ σ' ἕνα Κράτος μουφλούζικο πού τοιμάζεται γιὰ δεύτερη χρεωκοπία (καθὼς μολογηθήκανε ἐπισημότατα τὴ Δευτέρα μέσα στὴ Βουλή), δὲν εἶναι οὔτε τόσο ζηλευτό, οὔτε τόσο τιμητικὸ ἀξίωμα. Νά, γιατὶ λαχταράμε νὰ θελήσει δῶ κι ὀμπρὸς νὰ μείνει ΜΟΝΟΣ ὁ κ. Γούναρης μέσα στὴ Βουλή, χωρὶς νἀνήκει σὲ κανένα κόμμα, ἱδρύοντας σύτὸς τὸ πρῶτο ἀπρόσωπο πολιτικὸ κόμμα, πού νἀντιπροσωπεύει κάπια ἀρχὴ ὁρισμένη καὶ ποὺ νὰ πολεμάει λυσσασμένα ὅλα τὰ προσωπικὰ κόμματα.

Μὲ τὴν παραίτησή του ἀνυψώθηκε σήμερα καὶ εἶναι ἡ καταλληλότερη ψυχολογικὴ στιγμὴ σήμερα νὰ μιλήσει ἀπευθείας στὸ λαὸ καὶ νἀκουστεῖ. Δὲν πρέπει νὰ χαθεῖ ἡ περίφημη αὐτὴ εὐκαιρία. Λίγο θάρρος χρειάζεται καὶ λίγη *ἐπιχειρηματικὴ ἀποφασιστικότη*. Ἂς τὰ παίξει ὅλα γιὰ ὅλα ὁ κ. Γούναρης. Ἢ στὸ βάθος ἢ στὸ ὕψος. Ἢ θὰ σώσει αὐτόνε τὸ δυστυχισμένο λαὸ καὶ θἀνεβεῖ ἐκεῖ ποὺ σπρώχνει ἡ τίμια φιλοδοξία κάθε καλοσυνείδητο πολιτικό, ἢ θἀργήσει νὰ ξαναγίνει ὑπουργός. Ἡ ζημιὰ εἶναι τιποτένια ὅταν κανεὶς συλλογιστεῖ πόσο σημαντικιὰ εἶναι ἡ ὠφέλεια.

*

ΠΡΩΤΗ φορά, μπορεῖ νὰ πεῖ κανείς, τὸ περασμένο Σαβατόβραδο κάτου στὸν Πειραιά, μιλήθηκε ἡ Ἀλήθεια στὸ Λαό. Μερικοὶ ἀπὸ λείνους ποὺ ἱδρύσανε τὴν «Κοινωνιολογικὴ Ἑταιρία» κατεβήκανε κάτου στὸν Πειραιᾶ, καὶ κεῖ, σὲ μιὰ μεγάλη σάλα, μπροστὰ σὲ χίλιους περίπου ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ, ξηγήσανε τὸ σκοπὸ τῆς Ἑταιρίας κι ἀποδείξανε ὁλοκάθαρα στὸ Λαὸ πόσο μεγάλη ζημιὰ τοῦ γίνεται μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχει δικούς του ἀντιπρόσωπους μέσα στὴ Βουλή, βγαλμένους ἀπὸ τὰ ἴδια του τὰ σπλάχνα—ἀντιπρόσωπους ποὺ νὰ τὸν πονάνε καὶ νὰ διαφεντεύουν τὰ χιλιοπατημένα δίκια του.

Οἱ τρεῖς ρήτορες, Παπαναστασίου, Ἀραβαντινὸς καὶ Πετμεζάς, ἐπιστήμονες τέλεια μορφωμένοι κ' οἱ τρεῖς κι ἄνθρωποι μὲ ἀρχὲς καὶ μὲ χαραχτήρα, καταφέρανε μὲ χεροπιαστὰ παραδείγματα, κι ὄχι μὲ κούφιες ρητορεῖες, νὰ πείσουνε τοὺς ἀκροατές τους πὼς καιρὸς εἶναι πιὰ ὁ λαὸς νὰ σπάσει τὶς ἁλυσίδες τῆς πολιτικῆς του καὶ κοινωνικῆς σκλαβιᾶς καὶ νὰ βαδίσει λεύτερος καὶ χειραφετημένος πρὸς τὴν πρόοδο, χειραφετώντας σύνωρα καὶ τὸ Κράτος ποὺ τὸ ξεμεταλλεύουνται σήμερα τὰ προσωπικὰ κόμματα, ἐξυπηρετώντας ὅλα τους τὰ συφέροντα μιανῆς ὁρισμένης κοινωνικῆς τάξης.

Ἡ γιορτὴ—γιατί, ἀληθινά, *γιορτὴ* μπορεῖ νὰ τὴν πεῖ κανεὶς—ποὺ γινε τὸ περασμένο Σαβατόβραδο κάτου στὸν Πειραιᾶ, μπορεῖ νὰ χαραχτηριστεῖ καὶ γιὰ ροδοχάραμα τῆς λεύτερης σκέψης καὶ τοῦ πολιτικοῦ μας ξαναγεννημοῦ. Κάθε Σαβατόβραδο ἑταῖροι τῆς «Κοινωνιολογικῆς Ἑταιρίας» θὰ κατεβαίνουνε κάτου στὸν Πειραιᾶ καὶ θὰ κάνουνε διάλεξη στὸ λαϊκὸ κέντρο.

*

ΑΠΟ τὴν «Ἀκρόπολη» τῆς Τρίτης μαθαίνουμε πὼς ὁ Βασιλιάς μας ξεκαρδίστηκε ὅταν ἄκουσε τὶς ἀστεῖες διάδοσες γι' ἀντιδυναστικὸ κίνημα. Πολὺ καλὰ ἔκαμε καὶ γέλασε. Γελάσαμε καὶ μεῖς, γιατὶ τέτιο κίνημα. γιὰ σήμερα τουλάχιστο, τὸ βρίσκουμε κωμικὸ κι ἀνώφελο. Ὅταν ὅμως κανεὶς ξετάσει κάπως βαθύτερα τὰ πράματα, τοῦ κόβουνται τὰ γέλια, ὅσο χωρατατζῆς καὶ γλεντζὲς κι ἂν εἶναι Τὸ ἀντιδυναστικὸ κίνημα μπορεῖ νἄναι γιὰ γέλια. Τὰ γενικὰ ὅμως χάλια μας, τὰ σημερνά, εἶναι ἀδύνατο νἀφίνουνε στεγνὰ τὰ μάτια κεινοῦ ποὺ ψάχνει καὶ βρίσκει τὶς ἀφορμὲς τῆς τόσης μας κακοριζικιᾶς.

Ὡστόσο ὅσοι βρίσκουνται σιμώτερα στὸ Θρόνο, συφέρο ἔχουνε νὰ βλέπουν τὸ Βασιλιὰ νὰ γελάει καὶ γι' αὐτὸ τοῦ τὰ παρουσιάζουνε ὅλα ροδοκόκκινα.

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ ΩΡΑΙΟΥ ΚΑΙΡΟΥ

Κ' ἤρθα σὲ σένα, ἀκρογιαλιά, σὲ σένα ἤρθα μιὰ μέρα
Ζητῶντας τοὺς φωτόλουστους καὶ τοὺς ὡραίους καιρούς,
Ζητῶντας ξαγναντέματα κι ὁράματα τοῦ αἰθέρα...
Νἀναγαλλιάσουν πόθησα μάτια, καρδιὰ καὶ νοῦς.

Μὰ ὦ κρῖμα! Τὸν περίζωσε τὸν οὐρανὸ μαυρίλα
Κι ὅλα τὰ πάντα σκέπασε προδότρα ἡ καταχνιά.
Μόνο οἱ σταγόνες ἔπεφταν μονότον' ἀπ' τὰ φύλλα
Κ' ἔν' ἀνατρίχιασμα εἴτανε καὶ μιὰν ἀπελπισιά.

Φίλε, καθήσαμ' ἄπραγοι στἀκρόλιμνο καὶ μοῦ εἶπες
Ὅσα γεννιοῦνται μέσα μας κι ὅσα εἶναι κάτου ἐδῶ,
Ἀγάπες, ἔργα, ὀνείρατα καὶ λογισμοὶ καὶ λύπες,
Ἔχουνε κάτι ἀπ' τὸν ὡραῖο καὶ τὸ νεκρὸ καιρό.

Γενεύη, 1909.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Φίλε Νουμᾶ,

Τὰ σκουριασμένα καὶ τὰ συχαμερὰ καλαμπούρια, ποὺ κάθε ποὺ βγαίνει βιβλίο στὴ Δημοτικὴ ἀκούονται, οἱ εἰρωνεῖες καὶ οἱ περιγραφὲς τῶν ἐξω φύλλων καὶ τῶν τυπογραφικῶν χαραχτήρων, ποὺ καιρὸν εἴχαμε νὰ τὶς ἀκούσουμε, ξαναφανερωθήκαν μαζὶ μὲ τὸν «Παρθενῶνα»: Ad perpetuam rei memoriam.

Δὲν περίμενα βέβαια ἐπαίνους ἢ εὐκὲς γιὰ τὸ μέλλον ἢ ἐκφράσεις συμπαθείας καὶ «ἐφ' ᾧ συγχαίρομεν» ἀπὸ τὴν «Ἑστία» κλπ. — Τί νὰ τὰ κάνω;

Περίμενα ὅμως κάποιο σεβασμὸ γιὰ τὸ ἔργο αὐτό· κάποιο σεβασμὸ γιὰ τὰ περιεχόμενά του· κάποιο σεβασμὸ ἐπιτέλους γιὰ τὰ ἔργα τοῦ Πελαμᾶ, τοῦ Νιρβάνα, τοῦ Πορφύρα, τοῦ Βλαχογιάνη, τοῦ Ροδοκανάκη, τοῦ Περγιαλίτη...

ἐ μοῦ φαίνεται σωστὸ νὰ χαραχτηρίζουν ἕνα βιβλίο ἄχρηστο ἐπειδὴ εἶναι γραμμένο στὴ Δημοτική Εἶναι μαλλιαρὸ σοῦ λένε. (Τί συχαμένη πιὰ λέξη). Εἶναι μαλλιαρὸ καὶ

Nec vivere carmina possunt quae scribuntur... μαλλιαρίζουσες!!

Ἐμένα δὲ μὲ πειράζουν αὐτά· μὰ γιὰ τοὺς συνεργάτες μου ἂς μποῦν αὐτὲς οἱ γραμμές.

Μὲ ἀγάπη
ΛΑΜΠΡΟΣ ΕΦΤΑΣΤΡΗΣ

ΓΙΑ ΝΑ ΞΑΝΑΓΙΝΗΤΑΙ ΚΟΥΒΕΝΤΑ

Χανιά, 12 τοῦ Φλεβάρη

Ἀγαπητέ μου Νουμᾶ,

Ἐπιμένεις λοιπὸν νὰ σὲ γνωρίσω μὲ τὸν κ. Ε ποὺ γραψε σὲ κάποια ἐδῶ ἐφημερίδα τὸ ἀντιμαλλιαρώτατο χρονογράφημα «Γιὰ νὰ γίνΗται κουβέντα»; Ὁρίστε τον. Εἶναι ἀπὸ δῶ ὁ κύριος πανεγιώτατος! Τί γελᾶς; Σοῦ φαίνεται παράξενο πὼς ἕνας τέτοιος ἀνώτερος ὑπάλληλος τοῦ Θεοῦ δὲ φορεῖ ράσο; Ἔννοια σου κ' ἡ ἁγιωσύνη του - βεβήθειά μας — δὲν ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ φαρδομάνικα γιὰ νὰ φανεῖ. Εἶναι μέσα στὸ αἷμα του κι ἀχτιδοβολᾶ ἀπὸ ὅλο του τὸ εἶναι κι ἀπὸ τὴ θεόπνευστη ἀκόμα φαλάκρα του. Πρέπει νὰ τονὲ δεῖς κορδωτό, καμαρωτὸ νὰ κατεβαίνει τὰ ἐμπορικὰ καὶ νὰ σκορπᾶ μὲ τόση χάρη ζερβόδεξα τὸ γέλοιο του καὶ τὰ καλημερίσματά του γιὰ νὰ νοιώσεις τί ἀπέραντες ἀποθῆκες καλοκαγαθίας ἔχει μέσα του ὁ παμμακάριστος. Θωρεῖς τονε; Δυὸ βήματα νὰ κάνετε μαζὶ ἀμέσως θὰ κολλήσει ἀπάνω σου ἀπὸ τρυφεράδα καὶ θὰ σ' ἀγκαλιάσει μὲ τὰ παχουλὰ καὶ πατριαρχικὰ χεράκια του. Ποτέ του δὲν ἐγαμάρισε τετραδοπάρασκο. Πάντα βάζει κάλπη γιὰ ἔφορας καὶ τὴ μεγαλοβδομάδα νυχτοξημερώνεται στὴν ἐκκλησιά. Οἱ κακὲς γλῶσσες τῶν λαδικῶν, π' ἀναθεμά τα, ἔχουνε νὰ πούνε πὼς ἡ σεβασμιότη του καμιὰ φορὰ τὸ παρακάνει, ὅταν στοὺς νυμφίους πάει καὶ χώνεται μέσα στὶς γυναῖκες καὶ σιγοψέλνει καὶ κάπου-κάπου, καθὼς διαβάζει μὲ τὸ κεράκι σκυμμένος στὴ σύνοψή του, ἀναβουνε, λέει, παράξενα τὰ μοῦτρα του. Βρὲ χριστιανοί, ὁ ἄνθρωπος πάει ἐκεῖ γιὰ περισσότερη ἡσυχία κι ἂν ξεροκοκινίζει καμμιὰ φορὰ εἶναι ἀπὸ τὴ σύγχυση, ποὺ παίρνει, ἀκούοντας τὶς γυναῖκες νὰ κουβεντιάζουνε τέτοιες ὧρες γιὰ τὰ κουλουράκια τους, οἱ συχαμένες. Ἔπειτα τὸ κάτω-κάτω τῆς γραφῆς τί κι ἂν κυνη-

---

μάτια δακρυσμένα. Δὲν εἶχε ποῦ ἄλλοῦ ἀπ' τὰ κλάματα νὰ ξεθυμάνη. Μὲ τὸν καυγὰ καὶ μὲ τὴν ταραχή του λησμόνησε γιὰ μιὰ στιγμὴ καὶ τὸ νεόφερτο λοχία καὶ τὸ ζωνάρι του καὶ τὴν ἐλιὰ στὸ μάγουλο καὶ τὸ τραγούδημα τῆς νύχτας. Ἀπὸ τὴν ἀϋπνιὰ ἤταν βαρὺ καὶ τὸ κεφάλι της, ὁ ἀέρας τῆς αὐγῆς ψυχρός, τὸ νερὸ τῆς σκάφης κρύο, ἡ γίς ποὺ πατούσαν οἱ φτέρνες της κρύα κι αὐτή. Ὅλα ψυχρὰ καὶ κρύα. Ἡ καρδιά της ἀνατρίχιαζε· ὅλη ἡ λαχτάρα κ' ἡ ἡδονή, ποὺ τὴ γέμιζε ὡς τὴ νύχτα στὸ μπαλκόνι, εἶχε σβυστεῖ καὶ ξεχαστεῖ στὴν τραχειὰ κι ἄχαρη καθημερνὴ ζωή, ποὺ ἄρχισε πάλι σήμερα πρὶν φωτίση καλὰ καλὰ ἡ μέρα.

Μὰ ἅμα ὁ ἥλιος ἔλυσε κι ἄρχισε ὁ ἀέρας νὰ ζεσταίνη, ἅμα τὰ μπράτσα ἄρχισαν νἀναβουν μὲ τὸ τρίψιμο στὴ σκάφη καὶ τὸ αἷμα κυκλοφόρεσε ξανά, ἄρχισε κ' ἡ ψυχὴ καὶ θέρμαινε καὶ ταὐτιὰ νἀκούνε τὰ πουλιὰ ποὺ κελαϊδοῦσαν στὴ μελικοκιὰ — τὰ ἴδια ποὺ ξελόγιαζαν ἕναν καιρὸ τὴ Φρόσω —, ὁ λογισμὸς ἤρθε ξανὰ στὸ δρόμο του κ' ἡ καρδιὰ ἔτρεμε πότε νἀκούση τὴ σάλπιγκα, ποὺ θἄλυε τὴν ἀναφορὰ στὸ κάστρο κ' οἱ λεβέντες του θὰ γέμιζαν ἀντίκρυα τὸ βελούχι. Τέλος τὴν ἄκουσε κι ἀφοῦ πρόσμεινε ὅση ὥρα λογάριαζε πὼς τοὺς χρειάζονταν γιὰ νἀρθουν, παράτησε τὸ πλύσιμο κι ἀνέβηκε στὴν κούλια. Κοίταξε ἀπ' τὸ παράθυρο· ἄδειο ἀκόμα τὸ βελούχι· ὁ νοικιαστὴς τοῦ φόρου κάθονταν σ' ἕνα τραπέζι μόνος. Κατέβηκε πάλι στὴ σκάφη της, γιὰ νὰ ξανανεβῆ σὲ λίγο. Τώρα εἶδε τέσσερες ὑπαξιωματικούς. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν ἤταν. Ποιός ἐκεῖνος; Ὁ Μάνθος της ἢ ὁ ἄγνωστος λοχίας; Ἡ Κούλα δὲν εἶχε καθαρὰ στὸ νοῦ της ποιόν γύρευε τὸ μάτι της.

Κατέβηκε καὶ πάλι στὴ δουλεια της. Ὅσο νἀποστρώση τὸ κοφίνι, ἀνέβηκε ξανὰ δυὸ τρεῖς φορὲς μ' ὅλο τὸ φόβο ποὺ εἶχε νἀπαντηθῆ μὲ τὴ Μαριώ καὶ νὰ πιαστῆ μαζί της, γιατὶ ἀφίνει τὴ δουλια της. Μάταια ὅμως· ἐκεῖνος δὲν εἶχ' ἔρθει ἀκόμα. Ὅταν σκέπασε τὰ ρούχα μὲ τὸ σταχτοπάνι κι ἄδειασε τὶς στερνὲς μπεκιόνες μὲ τὴν ἀλυσίβα, ἡ καρδιά της ἀνάπνευσε Μπορούσε πιὰ νὰ τρέξη ἀπάνω δίχως ἔγνια. Δρασκέλησε μὲ πηδήματα τὴ σκάλα. Εἶχε ξεχάσει ὅλο τὸν πρωϊνό της πόνο κ' ἔτρεχε νὰ μπεχε στὴν ἀγκαλιὰ τἀγαπημένου. Νάτος, τώρα ἤταν καθισμένος στὸ βελούχι. Ἡ Κούλα ἔκαμε νὰ χυμήση ἔξω στὸ μπαλκόνι, μὰ ἄξαφνα ἔπεσε τὸ μάτι της στὴ ντυμασά της, ὅπως ἀνέβηκε ἀπ' τὸ πλύσιμο, καὶ σταθῆκε. Ἡ σάλα, ποὺ ἤταν μέσα ἡ Κούλα, εἶχε τὸ μπαλκόνι μοναχὸ ἄνοιγμα πρὸς τὸ βελούχι· στὸ χειμωνιάτικο, ποὺ ἔκλεκκε παράθυρα, κάθονταν ἡ Μαριὼ κ' ἔκλεβε κ' ἡ Κούλα δὲν ἤθελε νἀπαντηθῆ μ' αὐτή. Γρήγορα γρήγορα πέρασε τὸ φουστάνι της, ποδόβηκε καὶ βγῆκε στὸ μπαλκόνι.

Τὰ μάτια του ἔπεσαν, καρφώθηκαν ἀμέσως ἀπάνω της κ' ἤταν ἕτοιμη κι αὐτὴ νὰ τοῦ χαμογελάση, μὰ ἡ ματιὰ τοῦ Θόδωρου Μαβλῆ, ποὺ κάθονταν πάλι στὸ ἴδιο τραπέζι, τὴν ἔκοψε. «Γιατί; Γιατί;» εἶπε μέσα της χωρὶς νὰ καταλάβη. Γι' αὐτὸν λοιπὸν λαχτάριζε ὅλη τὴν αὐγὴ ἡ καρδιά της κάτω στὴν αὐλή, μπροστὰ στὴ σκάφη της; Γιὰ νἀρθῆ νὰ δῆ αὐτὸν βιάζονταν πότε νὰ ρίξη τὴ μπουγάδα;

Σ' ἕνα τραπέζι τοῦ βελουχιοῦ κάθονταν ὁ Ἀχιλέας Σκαλτσογιώργος καὶ μόλις ξαγνάντισε κι αὐτὸς τὴν Κούλα νὰ προβάλη ξαναμένη, ροδοκόκκινη ἀντίκρυα στὸ μπαλκόνι, τοῦ κόπηκε ἡ μιλιὰ καὶ στήλωσε τὰ μάτια ἀπανω της. Ὁ Θόδωρος Μαβλῆς τὸν ἔνιωσε καὶ κοίταξε κι αὐτὸς πρὸς τὸ μπαλκόνι. Ἡ Κούλα τρόμαξε καὶ θόμωσε. Ἐκεῖ ποὺ βρέθηκε κι αὐτός! Σὰ νὰ μὴ μᾶς φτάνη ὁ ἄλλος μοναχός του, ἔχομε καὶ τούτον τὸ μεθύστακα.